

Pannonie vypudil. Ti se obrátili do Bolgarie, kde slovanská literatura tak vskvetla, že odtud opět v Srbsko i Bosnu, i později do Rus přestěpena byla. Rukopisy rozděleny jsou zde v pět tříd. První klade pannonské, druhé bolgarské, třetí srbské, čtvrté smíšené, a páté ruské. Prirozeněji se však nám zdá, v první třídu postavití bolgarské, pro které vlastně Cyrill hréckou ababetu doplnil, i kteráž u ostatních Slovan přijata byla. V bolgarských rukopisech ж и а, ъ и ѣ dōsledně užíváno; z takového rukopisu i Ostromirovo Evangelium věrně (až i zde něco přes 500 omylův ruskému přepisovateli v pero se vloudilo) přepsáno bylo. V druhou třídu kladem pravopis pannonský, nemyslíce při tom na Korutany jen, v němž se sice ж и а bezdōsledně, protože v abecedě byla, udržela, hrubě ъ však, protože ho u výslovnosti v Pannonii (t. j. ve veliké Moravě)¹⁶ nebylo, spo-

нукють Климента, Паума, Ангеляра и Савву). Они обратились къ Болгаріи, гдѣ такъ разивляла словянская литература, что проникла и въ Сербію, Боснію, и позднѣе даже въ Россію. Здѣсь рукописи раздѣлены на пять разрядовъ: 1й содержитъ паннонскія, 2й болгарскія, 3й сербскія, 4й смѣшанныя, и 5й русскія. Намъ кажется естественнѣе поставить въ первомъ разрядѣ болгарскія, для которыхъ собственно Кирилль дополнилъ греческій алфавитъ, принятый потомъ прочими Словянами. Въ болгарскихъ рукописяхъ ж и а, ъ и ѣ правильно употребляются; вѣроятно и Остромирово Евангеліе было переписано съ подобной рукописи (хотя и тутъ вкрались немногія ошибки въ трудъ русскаго переписчика). Въ другой разрядъ помѣщаемъ правописаніе паннонское, не думая о корутанскомъ, въ которомъ ж и а удержались не такъ правильно, и только потому что находились въ азбукѣ, но твердый ъ совершенно исключенъ, потому что его небыло въ произношеніи паннонскомъ (т. е. въ великой Моравіи),¹⁶ довольство-

¹⁶ Nepoflybné sledy tesko-moravské ruky nafiázime v užívání jazyka ѣ místo krátkého teského e v slově:

крѣвь, страхъмь, мнрѣмь, кротѣкъ = krev, strachem, mirem, krotek rovněž v kladení těchto ѣ v předložkách

въ, разъ, объ, подъ, надъ, прѣдъ, къ = ve, roze, obe, pode, nade, ke v příslovkách

нѣ, вѣнѣ, тѣгда = ne, ven, tehda z toho poslo též nynější ѣ místo ѣи. Ve vsech těchto slověch vsecka druhá nářečí, krom Polákův, mají ѣ = o

¹⁶ Несомнительныя слѣды чesко-моравской руки пахотимъ въ употребленіи ери-ка ѣ вмѣсто краткаго чesкаго е въ словахъ:

равно въ господствѣ сегоже ѣ въ предлогахъ

нѣ, вѣнѣ, тѣгда = ne, ven, tehda

изъ этого пришло тоже нынѣшнее ѣ вмѣсто ѣи. Во всѣхъ этихъ словахъ всѣ другія племена за единственнѣмъ исключеніемъ Поляковъ имѣють ѣ = o

крѣвь, страхъмь, мнрѣмь, кротѣкъ = krov, strachem, mirem, krotek